

на ділянці II). Для збереження унікального штучного насадження з угрупованнями прудкої ящірки, адаптованими до техногенного ландшафту, необхідно надання охоронного статусу ділянкам лісової рекультивації.

Література

1. Белова Н.А. Экология, микроморфология, антропогенез лесных почв степной зоны Украины // Дніпропетровськ: ДДУ, 1997. — С. 189-240.
2. Бобылев Ю.П. Оценка ландшафтной дифференциации популяций *Lacerta agilis* // Перспективы развития науки и образования: сб. науч. тр. по мат-лам Междунар. науч.-практ. конф. Часть 1: Тамбов, 2015. — С. 21-25.

КОРОТКА ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАЛУЗІ ШОВКІВНИЦТВА НА ПОЛТАВЩИНІ

*Васильєва О.О., Крупа О.П.
Полтавська державна аграрна академія*

Шовківництво — одна з найстаріших галузей сільського господарства, яка в Україні, завдяки її природно-кліматичним умовам, має великі перспективи для розвитку. Метою галузі є виробництво коконів і греди шовковичного шовкопряда і забезпечення промисловості сировиною високої якості в достатній кількості. Не дивлячись на величезні успіхи хімії синтетичних матеріалів, натуральний шовк не тільки конкурує із синтетичними замінниками, має переваги перед ними, але знайшов і нові сфери використання.

З шовку виготовляють оксамит, атлас, парчу, натуральний шовк широко використовується у техніці. Перспективним є отримання різних препаратів на основі відходів кокономотання-бідобавок, які все більше знаходять своє застосування у харчовій промисловості. Крім натурального шовку та його відходів, використовують й іншу продукцію шовківництва: лялечки шовкопрядів — цінний продукт, який містить багато жиру, біологічно активних речовин, що необхідні для розвитку живих організмів.

Історія розвитку галузі на Полтавщині починається з 1709 року, коли у Петра I, відразу ж після Полтавської битви зародився проект: на півдні Полтавщини, біля Старих Санжар та Біликів, закласти плантації шовковиць для розведення шовкопрядів. Поблизу нинішнього Краснограда цар повелів заснувати розсадник для розведення саджанців фруктових дерев, винограду та шовковиць, але лише наприкінці XVIII століття поблизу Костянтинограда (нині Красноград) в Нових Водолагах було збудовано шовкомотальний завод. Керівництво цим господарством забезпечував італієць — граф де Парма, який займав посаду інспектора по шовківництву в Слобідсько-Українській та Катеринославській губерніях. Тодішній уряд виділяв мало коштів на утримання заводу і тому 22 лютого 1800 року Нововодолазький завод було передано у власність жителів містечка.

Полтавський генерал-губернатор, князь Куракін, перебуваючи в 1802 році в службових справах в Костянтинограді, відвідав казенний сад та шовкомотальний завод і був вражений його запустінням. Контракт із міським товариством було анульовано за невиконання договірних умов, а господарство було віддано в оренду на 25 років штаб-лікарю, колезькому асесору Гілевському, який всі пункти контракту виконував бездоганно. В

одному з них було записано, що в перші шість років Гілевський зобов'язаний був здавати щорічно по 15 фунтів (фунт — 400 грамів) шовку, у наступні шість років — по одному пуду, а в останні тринадцять — аж по три пуди. Смерть Гілевського у 1811 році обірвала контракт. Згідно із розпорядженням міністерства внутрішніх справ, на чолі якого був Куракін, Костянтиноградський казенний сад та завод було передано у відання Полтавського училища садівництва. А 1839 року його передали у підпорядкування губернському управлінні державних маєтностей. Із цього часу Костянтиноградський сад стає своєрідним центром розведення шовківництва та фруктових насаджень у південних повітах Полтавської та Харківської губерній. Сад було перейменовано на казенний розсадник. Його роль полягала в тому, щоб заохочувати поміщиків, казенних селян, козаків займатись шовкопрядами, вирощуванням красильних, олійних та городніх культур, садівництвом, бджільництвом. Для цього розсадник був зобов'язаний забезпечувати всіх бажаючих насінням, саджанцями, а також греною для розведення шовкопрядів. Костянтиноградський розсадник був відомий далеко за межами Полтавської губернії. Сюди з усіх куточків Полтавщини, Харківщини та Катеринославщини люди їхали за посадковим матеріалом для садків та греною, щоб розводити шовкопрядів.

Шовківництвом на Полтавщині займалися майже всі, бо це була вигідна справа. На виставці сільських витворів, що відбулась в Полтаві 1858 року на Ільїнському ярмарку в п'ятому (із 14) відділі були представлені експонати шовківництва. Загальне захоплення відвідувачів виставки викликали зразки коконів та мотків шовку, які демонструвала поміщиця з села Єнківці Лубенського повіту вдова Катерина Крилова. У її маєтку розводили шовкопрядів кількох видів, від яких одержували багатий «урожай» коконів, що виділялися своєю величиною і міцністю. Високу оцінку було дано трьом видам шовкопрядів, які вирощувались у маєтку полтавського купця Михайловського.

У середині XIX століття у Полтавській губернії розведенням шовковичного шовкопряду почали займатися в колгоспах. У повоєнні роки були закладені перші плантації шовковиці. Шовківництвом займався 199 господарств — 188 колгоспів, 6 радгоспів, Миргородський гренажний завод і 3 держплодолісорозсадника — Чутівський, Хорольський і Гоголівський. У колгоспі ім. Іваненка Миргородського району була сортовипробувальна ділянка по шовківництву. Заготівельні пункти по прийому коконів в Полтавській області існували в Лубнах, Опішні, Миргороді; у Нових Санжарах і Кременчуці — прийомні пункти з коконосушилками. Із заготівельних пунктів Полтавщини кокони доставлялися на Київський шовковий комбінат. Передовим колгоспом на Полтавщині з вирощування коконів шовковичного шовкопряду був колгосп ім. Мічуріна Глобинського району.

У 1931 році на землях с. Почапці було організовано миргородський шовкорадгосп. Основним його завданням була організація кормової бази у формі шовковичних насаджень, проведення вигодівель шовковичного шовкопряду з метою отримання коконів для легкої промисловості, вирощування посадочного матеріалу, сіянців і саджанців шовковиці для колгоспної системи. Загальна територія шовкорадгоспу становила 475 га. Уже восени 1952 року було розпочате будівництво гренажного заводу і організовано племінні вигодівлі в колгоспах Миргородського і Хорольського районів із метою підготування бази для майбутнього заводу. У жовтні 1955 року була організована Миргородська племінна шовкостанція для проведення племінної роботи, а у 1959 році її об'єднали із гренажним заводом.

На початку 90-х років шовківництво Полтавщини спіткала така ж доля, як і шовківництво України. Проте Миргородський гренажний завод був чи не єдиним підприємством не лише в області, а й в Україні, що займається виробництвом продукції шовківництва. Гренажний завод підтримував постійний зв'язок із колишнім Науково-дослідним інститутом шовківництва, а також із рядом країн, у яких розвинене шовківництво. Нажаль після пожежі у 2010 році Миргородський гренажний завод припинив своє існування.

Зараз майже в усіх країнах, що виробляють шовк, спостерігається відсутність росту виробництва або його зниження і це в той час, коли кожне шовківницьке господарство, маючи в середньому 15-16 га плантації шовковиці, може виробляти 0,4 — 0,6т коконів, а у спеціалізованих господарствах навіть у несприятливі за погодними умовами роки врожайність коконів у 1,5-2 рази може бути вища, ніж у середньому по господарствам різних форм власності.

Природно-кліматичні умови України є сприятливими для успішного вирощування коконів і одержання греди шовковичного шовкопряда. Українська шовкосировина та вироби з шовку можуть мати необмежений попит на світовому ринку і стати надійним джерелом валютних надходжень. Таким чином, галузь шовківництва в Україні має перспективи для відродження та розвитку.

Література

1. Михайлов Н. С. Шелководство/ Н. С. Михайлов. — М.: Сельхозгиз, 1952. — 496 с.
2. Радкевич В. А. Великий шелковый путь/ В. А. Радкевич.— М.: Агропромиздат, 1990.—239 с.
3. Тарасов І. Про стан галузі шовківництва в Україні та заходи щодо її реструктуризації/ І. Тарасов // Пропозиція.- 2000.- №12.-С. 36-37.

СТАН КОНЯРСТВА В УКРАЇНІ

Гончаренко А.В., Закалюжний В.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Конярство в Україні завжди було галуззю загально державного значення, функціональна спрямованість якої змінювалась в залежності від розвитку соціально-економічних відносин.

В умовах реформування агропромислового комплексу та з переходом до ринкової економіки, розвиток конярства сприятиме вирішенню важливих виробничих, економічних і соціальних питань.

Нині роль і значення коней у народному господарстві держави має комплексний характер. Племінних коней використовують для поліпшення існуючих та створення нових, більш досконалих порід, які б відповідали вимогам європейських і світових стандартів. Використовують як тяглову силу у колективних, приватних і фермерських господарствах, для перевезень вантажів під час заготівлі кормів, обслуговуванні тваринницьких ферм, роз'їздів по догляду за масивами лісів та інше. Обґрунтоване співвідношення механічної і живої тягової сили якісно сприяє ефективному використанню енергетичних ресурсів [2].

Первинним видом конярства є племінне. На сьогоднішній день в Ук-